

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

ƏBƏDİYAŞAR  
LİDER!



"SƏS" qəzeti mənim  
üçün ən əziz qəzetdir



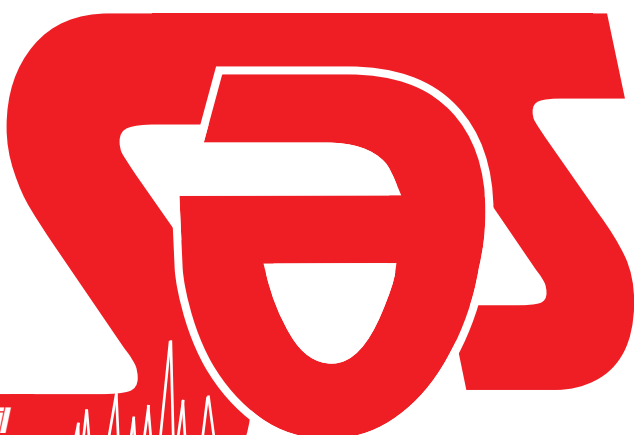
№ 230 (7398)

Qəzet 1991-ci il  
yanvarın 11-dən çıxır

DTX və XKK: ötən 10 il



3



13 dekabr 2025-ci il.  
Qiyməti 60 qəpik



2

## Sülh danışıqlarını pozmaq cəhdində NİYYƏTLƏR VƏ SƏBƏBLƏR



4

Ölkədə ali təhsil  
müddəti azalacaq?



5

Karen Avanesyanın cinayəti ermənilərin  
terrordan əl çəkmədiyini göstərir



6

Böyük Qayıdışın  
zəngin səhifəsi - Xocalı



5

Qloballaşma  
dövründə milli  
mənəvi  
dəyərlərimizi  
necə qorumaq?



7

Ərəblər  
Məhəmməd  
Salaha həftəyə  
2,5 milyon funt  
sterlinq təklif edir!



8



# ƏBƏDİ YAŞAR LİDER!



**Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, dünyaşöhrətli siyasi xadim, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin vəfatından 22 il ötür.**

AZƏRTAC xəbər verir ki, dekabrın 12-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Fəxri xiyabana gələrək xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər. Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərin məzarı önünə əklil qoydu. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Ulu Öndərin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsini ehtiramla andılar, məzarı üzərinə gül dəstələri qoydular.

Tanınmış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatirələri yad edildi, məzarları üstünə gül dəstələri düzüldü.

x x x  
Azərbaycanın dövlətçilik tarixində xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin xidmətləri bütöv bir epoxanı özündə ehtiva edir. Onun dahiyənə siyasi uzaqgörənliyi, dövlət quruculuğu sahəsində atdığı addımlar, müstəqil Azərbaycanın inkişaf strategiyasının əsasını təşkil edən qərarları xalqımızın yaddaşında silinməz iz buraxıb. Ulu Öndərin hakimiyyəti illərində ölkəmizin sabitliyə

**Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzarını ziyarət ediblər**



qovuşması, iqtisadiyyatın dirçəldilməsi, ordu quruculuğunun möhkəmləndirilməsi Azərbaycanın gələcək yüksəlişini təmin edən əsas dayaqlara çevrildi.

Xalqımız ağır və tələyüklü dövrlərdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyasını dərin minnətdarlıqla xatırlayır. Məhz onun rəhbərliyi illərində Azərbaycan qarşılaşdığı təhlükələrdən xilas oldu, milli

özünüdərk gücləndi, müstəqilliyimizin əbədliliyi üçün möhkəm təməllər qoyuldu. Hər il dekabrın 12-də və mayın 10-da minlərlə insanın Fəxri xiyabanda Ulu Öndərin məzarını ziyarət etməsi xalqın dahi övladının xatirəsinə əbədi ehtiramının və sədaqətinin bariz ifadəsidir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ən böyük arzularından biri Azərbaycanın ərazi

bütövlüyünün təmin olunması, Qarabağın azad edilməsi idi. Onun bu arzusu illər sonra öz layiqli davamçısı tərəfindən həyata keçirildi. Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyətli mövqeyi və əzmkarlığı nəticəsində Ordumuz tarixi Zəfər qazandı, ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi bərpa olundu, üçrəngli Bayrağımız işğaldan azad edilmiş şəhər və kəndlərimizdə ucaldı.

Bu gün Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri Azərbaycanın gücünü, həmçinin gələcəyə olan inamını əks etdirir. Azad olunan torpaqlarda yeni həyatın başlanması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dövlətçilik ideyalarının davamlılığının və uğurla həyata keçirilməsinin göstəricisidir.

Ulu Öndərin müəyyənləşdirdiyi inkişaf yolu bu gün də ölkəmizin siyasi və iqtisadi tərəqqisinin əsasını təşkil edir. Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasət Azərbaycanın beynəlxalq arenada nüfuzunu artırıb, ölkəmizi bölgədə mühüm tərəfdaş və güclü dövlətə çevirib. Dövlətimizin milli maraqlarının qətiyyətlə müdafiə olunması, təhlükəsizlik və inkişaf strategiyasının ardıcıl şəkildə davam etdirilməsi dahi Heydər Əliyev ideyalarının yaşayaraq inkişaf etdiyini göstərir.

Qəti şəkildə demək olar ki, Azərbaycan xalqı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarına daim sadiq olacaq, onun müəyyənləşdirdiyi inkişaf yolu ölkəmizi daha böyük uğurlara doğru aparmaqda davam edəcək.

## Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xatirəsini yad ediblər



**D**ekabrın 12-də müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin vəfatının 22-ci ildönümü ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Fəxri xiyabanda Ulu Öndərin xatirəsini yad edib, məzarı önünə

əklil və gül dəstələri qoyublar.

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzərinə tər güllər düzülüb.

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 14 dekabr 2015-ci il tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin əsasında ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən iki qurum-Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Xarici Kəşfiyyat Xidməti yaradılıb. Ötən 10 il ərzində ölkə təhlükəsizliyini göz bəbəyi kimi qoruyan, gecə-gündüz, hər dəqiqə, hər saniyə çiyinlərində bu böyük məsuliyyəti daşıyan, fəaliyyətləri ilə qürur duyduğumuz Vətən övladlarından, bu əlamətdar gün ərəfəsində həmin qurumlardan danışaq...**

### Onlar təhlükəsizliyin təminatçısıdır

Ölkə o zaman möhkəm əsaslara dayanır, o zaman güclü, xalq üçün təhlükəsiz ünvana çevrilir ki, həm daxildən, həm də xaricdən qorunur. Dövlətə qarşı hər hansı bir təhdidin, planın qarşısı vaxtında alınarsa, bu, hər dəfə dövlətin, dövlətçiliyin, həm də xalqın üzərindən təhlükənin sovuşması deməkdir. Bu, hər dəfə yeni bir qələbədir.

Elə bütün bunlara görə idi ki, ölkəmizdə ilk dəfə 1918-ci ildə müstəqillik əldə edildəndən sonra- 28 mart 1919-cu ildə ilk milli təhlükəsizlik orqanı yaradılmışdı. Və Xalq Cümhuriyyətinin hərbi naziri Səməd bəy Mehmandarovun əmri ilə nazirlik tərkibində kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat bölməsi təşkil edilmişdi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti fəaliyyət göstərirdi 23 ay ərzində dövlət quruculuğu sahəsində xeyli iş görülmüşdü. Xüsusilə Milli Ordunun təşkili diqqətdə saxlanılmış, bu prosesdə general Səməd bəy Mehmandarov, general Əli Ağə Şıxlinski və general Məmməd bəy Sulkeviç xüsusi rol oynamışlar. Həmin sərkərdələrin rəhbərliyi ilə ordu quruculuğu işi 1920-ci ilin yanvarın-



da artıq başa çatdırılmışdı.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi missiyasını da ilk zamanlar ordu öz üzərinə götürmüş və bölmə (Hərbi Nazirliyin Baş Qərargahının general-kvartirmeystr şöbəsinin kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat bölməsi) halında bu işin öhdəsindən bacarıqla gələ bilməmişdi. Beləliklə, Azərbaycan Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olduğundan, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin də bir əsrdən artıq yaşı var.

Sovet Rusiyasının Azərbaycanı ilhaq etməsi ilə Xalq Cümhuriyyətinin təşkil etdiyi bu kimi işlər də yarımcıq qalmış, ölkəmiz 70 illik bir əsarətə sövq edilmişdir. Həmin 70 ildə isə haqqında danışdığımız qurum tamamilə başqa istiqamətdə fəaliyyət göstərmişdir. Sovet dövründə qurum əvvəlcə Fövqəladə Komissiya ("ÇK") adlanıb, bir müddət Daxili İşlər Xalq Komissarlığının tərkibində fəaliyyət göstərərək, sonra Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi təşkil olunub.

### DTK-da ilk azərbaycanlı

Bu qurum hər bir azərbaycanlı üçün həm də ona görə doğmadır ki, 1941-ci ildən Naxçıvan MSSR Xalq Daxili İşlər Komissarlığında və Naxçıvan MSSR Xalq Komissarları Sovetində şöbə müdiri vəzifəsində işləmiş Heydər Əliyev 1944-cü ildən



## DTX və XKX: ötən 10 il



dövlət təhlükəsizliyi orqanlarına işə göndərilmiş, 1950-ci ildə Leninqradda Ali Çekist məktəbini əla qiymətlərlə başa vurduqdan sonra dövlət təhlükəsizliyi orqanlarının mərkəzi aparatında bölmə rəisi vəzifəsinə təyin edilmişdir. 1953-cü ildə isə əks-kəşfiyyat şöbəsinin rəisi vəzifəsinə irəli çəkilmiş və bu vəzifədə 10 il səmərəli fəaliyyətdən sonra, 1964-cü ildə DTK sədrinin birinci müavini, 1967-ci ildə isə DTK-nın sədri təyin edilmişdir. Beləliklə, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev dövlət təhlükəsizliyi orqanlarında uzun illər qüsursuz, özünəməxsus, peşəkar, məsuliyyətli və məhsuldar fəaliyyət göstərən ilk azərbaycanlı olub.

Azərbaycana rəhbərliyinin hər iki dövründə müşahidə etdiyimiz nüanslar Ulu Öndərin DTK-da çalışdığı illərdə də eynilə olmuşdur. Ölkədə təhlükəsizliyin təminatında Azərbaycanın milli maraqlarının ön plana çəkilməsi, milli kadrların rəhbər vəzifələrə təyinatı, gənc işçilərin xüsusi ali təhsil almasına şərait yaradılması Onun prinsipi olmuşdur. Sonralar bunu digər sahələrə də tətbiqində, gənclərin xaricdə təhsil almağa, gənc kadrların ixtisasartırma kurslarına göndərilməsində gördük.

Azərbaycan Respublikası 1991-ci ilin oktyabr ayında özünün dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin maddi-texniki və kadr bazası əsasında 1991-ci il noyabr ayının 1-dən Azərbaycan Respublikası Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi təsis edilmişdi. Lakin 1990-1993-cü illərdə ölkədə xaos, anarxiya hökm sürürdü və dövləti idarə edən səriştəsiz rəhbərliyin kadr siyasəti o qədər səhv idi ki, bütün sahələrdə bir durğunluq hiss olunurdu. Yeni həmin illər ölkədə baş verən bütün proseslər onu göstərirdi ki, dövlət idarəçiliyində böyük bir boşluq var.

Ulu Öndər Azərbaycanda ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə gəldikdən sonra isə bütün sahələr kimi, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin də fəaliyyətində böyük dəyiş-

klik oldu. Çünki Heydər Əliyevin bu sahədə 25 illik təcrübəsi var idi və bu təcrübə də ölkədə təhlükəsizlik orqanlarının fəaliyyətinin müasir dövrün çağırışlarına uyğun qurulmasına zəmin yaradırdı. Beləliklə, 1993-cü ildən sonra Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi Prezident Heydər Əliyevin yeni konsepsiyası əsasında quruldu, 1997-ci il 23 mart tarixli Fərman ilə 28 mart – Milli təhlükəsizlik orqanları işçilərinin peşə bayramı günü elan olundu. Ulu Öndərimiz müstəqil Azərbaycana rəhbərlik edəndə də ölkəmizin təhlükəsizlik orqanları üçün milli kadrların hazırlanması məsələsinə xüsusi diqqətlə yanaşaraq 1998-ci il dekabrın 1-də Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin Akademiyasının yaradılması barədə Sərəncam imzaladı.

### Təhlükəsiz dövlət naminə

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycanın gələcəyi üçün hazırladığı milli inkişaf strategiyası sonrakı mərhələdə dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla həyata keçirilir. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin yaradılması da dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması, onun həm daxilə, həm də xaricdən qorunması, müasir dövrün tələblərinə cavab verməsi nöqtəyindən böyük əhəmiyyətə malikdir.

DTX-nın fəaliyyətinin hüquqi əsasını təşkil edən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Ulu Öndərin təkmil şəkildə ortaya qoyduğu ümumi hüquq toplusudursa, "Milli təhlükəsizlik haqqında", "Kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat fəaliyyəti haqqında", "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında", "Dövlət sirri haqqında", "Terrorçuluğa qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları və digər qanunvericilik aktları müstəqillik illərində, xüsusilə son 22 ildə bu sahənin inkişafını müəyyən-ləşdirən əhəmiyyətli dövlət sənədləridir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Əsasnaməsi,

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamları, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamları, fəaliyyətə aid qanunvericiliyə əsasən qəbul olunmuş mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları, habelə Azərbaycan Respublikasının qanunları çərçivəsində Azərbaycan Respublikası tərəfindən bağlanmış beynəlxalq müqavilələrin hər biri insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına riayət, humanizm, dövlət və cəmiyyət qarşısında cavabdehlik prinsiplərinə əməl olunması ilə bu qurumun fəaliyyətini əsaslandırır.

DTX ilə eyni gündə fəaliyyətə başlayan Xarici Kəşfiyyat Xidməti müstəqil Azərbaycanın tarixində bir ilk olmaqla, eyni zamanda müasir dövrün tələbləri baxımından yaradılması zəruri olan bir qurum idi. Elə yeni dövrün yeni tələblərini nəzərə alan ölkə başçısı dövlətimizin daha möhkəm əsaslarla qorunmasında, təhlükəsizliyinin təmin olunmasında böyük əhəmiyyətə malik bu qurumun yaradılmasına göstəriş vermişdir.

Fəaliyyəti əsasən xarici dövlətlərin ərazisində, onların xüsusi xidmət orqanlarında, siyasi dairələrində dövlətin təhlükəsizliyini təmin etmək istiqamətində əməliyyat tədbirləri həyata keçirmək olan Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin əsas məqsədi dövlətin təhlükəsizliyi üçün təhdid ola biləcək bu və ya digər addımların dövlətin ərazisindən kənarda, onların planlaşdırıldığı, hazırlandığı yerlərdə qarşısını almaqdır.

Bu quruma tabe olan ən gizli xüsusi bölmə "Yarasa" Xüsusi Təyinatlı Dəstəsinin hərbi qulluqçuları 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Ermənistan işğalı altında olan ərazilərin azad edilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması üçün başlanan Vətən müharibəsi zamanı Qubadlı şəhərinin azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə düşmənlə mübarizə aparmışlar. Əsas fəaliyyəti Ermənistan Ordusunun arxa cəbhəsində olan bölmə ilə ilk dəfə Qarabağ Zəfərindən sonra dekabrın 10-da Bakıda keçirilən Zəfər Paradında tanış olduq. Və "Yarasa" Xüsusi Təyinatlı Dəstəsinin parad zamanı meydandan səf-səf keçməsi ilə qürur duyduq. Bu Vətən övladları qəhrəmanlığı, vətənpərvərliyi, öz vəzifə borcunu şərəf və ləyaqətlə yerinə yetirmələri ilə hər bir gəncə nümunədirlər. Bu gün Azərbaycanda onların yolu ilə getmək arzusunda olan minlərlə gənc var.

### Dövlətimizin təhlükəsizliyi keşiyində duranlarla qürur duyuruq

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Xarici Kəşfiyyat Xidməti müstəqil dövlətimizin ərazi bütövlüyünün, təhlükəsizliyinin, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təminatçısı olan qurumlardır.

Bu gün Azərbaycan konstitusiyaya qurulunu və ərazi bütövlüyünü tamamilə bərpa edən, 30 illik işğala son qoyan, düşməni Vətən torpaqlarından qovmaqla ləyaqət və şərəfini xilas edən bir dövlətdir. Buna isə illərin zəhməti, həyata keçirilən böyükmiqyaslı işlərlə nail olmuşuq.

\* \* \*

Bəlkə də çoxumuza elə gəlir ki, əmin-amanlıq, sabitlik, torpaqların işğaldan azad edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün bərpası ardıcıl, öz-özünə həyata keçən proseslərdir. Xeyr, elə deyil. Bu Vətənin gecə-gündüz müdafiəsində dayananlar var, onu göz bəbəyi kimi qoruyanlar var. Bu Vətən üçün həm daxilə, həm xaricdən yarana biləcək hər hansı təhlükənin qarşısını alanlar var. Biz evlərimizdə rahat yatarkən gözünə yuxu getməyənlər var. Bizim heç ağılımıza gələ bilməyən bir formada Vətəni və bizi, hüquqlarımızı qoruyanlar var. Onlardan ikisinin Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti və Xarici Kəşfiyyat Xidməti əməkdaşlarını qurumlarının təsis edilməsi günü münasibətilə təbrik edir, fəaliyyətlərində uğur arzulayırıq. Dövlətimizin təhlükəsizliyi keşiyində duranlarla qürur duyuruq.

**Mətanət Məmmədova**



# Sülh danışıqlarını pozmaq cəhdində NİYYƏTLƏR VƏ SƏBƏBLƏR

**Müharibəyə fokuslanmaq, arxalanmaq və bununla da müəyyən niyyət güdmək hələ də ön plandadır. Görünən odur ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi artıq çoxdan beynəlmiləlləşib. Bu baxımdan, sülh planının son günlər global xəbərlərdə üstünlük təşkil etməsi heç də təsadüfi deyil. Özü də məhz əsas məzmununa görə deyil, sülhün mümkünliyünü pozmağa yönəlmiş təxribatların çoxluğuna görə bunu müşahidə etməkdəyik. Mahiyyət etibarilə bu, həm də ən azından, informasiya məkanında beynəlxalq terror kimi təəssürat bağışlayır.**

Avropa Trampın sülh planından şoka düşüb. İnformasiya şantajının və təxribatın global siyasətin yeni realıqları kimi ortaya çıxması da bu baxımdan başadüşüldür. Qərbin saxtakarlıq diplomatiyasının yenə də "fəaliyyətdə" olduğu heç də diqqətdən yayınmır. Məhz bu baxımdan da Rusiya liderinin fikirləri tamamilə yerinə düşür. "Qulaq asmaq əslində cinayətdir. Ən azından bizim özümüz üçün dinləmə qadağandır", deyərək Rusiya prezidenti Vladimir Putin bəyan edib və onun fikirləri heç də səbəbsiz sayıla bilməz.

Sülh dialoqunu pozmaq niyyəti və bəlli məqsədlər ortadadır. Bloomberg global dezinformasiya kampaniyasına artıq başlayıb. İddialara görə, agentlik Trampın xüsusi elçisi ilə Rusiya nümayəndələri arasında danışıqların nədən ibarət olması ilə bağlı məlumatlara malikdir. Hətta qeyd olunur ki, Uitkoff Ukrayna planını Trampa necə təqdim etmək barədə Rusiyaya məsləhət də verib. Bəli, Qərb mediası dərhal iş başındadır və bəlli niyyətlərə fokuslanıb. Təbii ki, Bloomberg-in bu məsələyə "qoşulması" və hətta qarışması heç də təsadüfi deyil. Doğrudur, agentlik Amerikaya məxsusdur. Lakin son vaxtlara qədər Kanadanın hazırkı baş naziri və İngiltərə Bankının keçmiş qubernatoru onun sədri vəzifəsini icra edib. Unutmaq da lazım deyil ki, London müharibəsinin əsas "benefisiarlarından", daha çox fayda gütənlərindən, faydalanlarından biri və bəlkə də birincisidir.

Bu arada çox maraqlı, daha doğrusu, tük ürpədən fikirlər də ortaya çıxıb və həmin fikirlərin yayılması da təsadüfi sayılmır. "Sizin mübarizənin bizim mübarizəmizdir və sizin döyüşünüz bizim döyüşümüzdür", deyərək Kanadanın baş naziri Mark Karni vurğulayıb. Əslində, baş nazir Karninin vurğuladığı əsl həqiqəti ortaya çıxarmaq üçün kifayət edir. Belə bəlli olur ki, məqsəd və niyyət müharibənin dayanmasına, sülh danışıqlarına mane olmaqdır. Bu baxımdan da indi onun dedikləri təbii ki, rezonans doğurmaya bilməz. Bu rezonansı müşahidə etmək də çətin deyil.

Heç şübhəsiz ki, məqsədin nədən ibarət olduğu bəlli olur və bəlli olan odur ki, baş verənlərin "əhəmiyyətini azaltmaq" ən əsas niyyət sayılır. Buna bəzən tüstü bombası diplomatiyası da deyilir. "ABŞ və Avropada sülh planını görmək belə istəməyən siyasətçilər var. Onlar Rusiyanın qələbə kimi görünən hər hansı bir istiqamətdə getməsinə heç də istəmir. Övvəldən Rusiyaya strateji məğlubiyyət vermək istəyənlər var və onlar heç də az deyillər", deyərək Amerika Universitetinin Nüvə Araşdırmaları İnstitutunun direktoru Peter Kuznikin bu şəkildə fikirlər bildirməsi məsələnin, yəni sülhə qarşı niyyətin çoxdan bəlli olduğunu göstərir. "Sizin artıq şanslarınız olub, uşaqlar. Siz onlardan istifadə etmədiniz, onları boşa verdiniz", deyərək Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov qeyd edibse, deməli, vəziyyət düşünüldəndən də daha ciddidir. Belə çıxır ki, artıq hər şey geridə qalıb və kimlərsə nə qədər burun soxsalar da, artıq nəzərə belə alınmayacaq. Hər halda, xronologiyanın özü də bəzi

məqamları aydınlaşdırmaq üçün kifayət edir. Minsk razılaşmalarından başlayaraq. Söhbət hansı razılaşmada getdiyi, zənnimizcə heç kim üçün sirr deyil. Bunun ardınca da 2022-ci ilin yazında İstanbul danışıqlarının pozulması da yaddan çıxması deyil. O da yaddan çıxan deyil ki, Boris Conson Kiyevi döyüşləri davam etdirməyə inandıranda London yenidən var gücü ilə "işə" başlamışdı.

Ümumiyyətlə, belə aqressiv yanaşma heç də az sayda deyil. Görünən odur ki, sülh məsələləri ilə bağlı şök effekti verən ilkin addımdan belə sonra Avropa liderləri sanki hücumu keçiblər.

"Bir müddət əvvəl təqdim olunan 28 bənd yekunlaşdırılmalıdır, azaldılmalıdır və onların bəziləri ümumiyyətlə qəbul edilməzdir", deyərək Polşanın Baş naziri Donald Tusk bildirib. Belə mövqedə o heç də tək deyil. Məsələn, Fransa lideri də oxşar fikirlər səsləndirib. "Cenevrə danışıqları göstərdi ki, Ukrayna ordusuna heç bir məhdudiyyət qoyulmamalıdır", deyərək Fransa prezidenti Emmanuel Makronun bildirməsi artıq bəzi məqamlara aydınlıq gətirir. Daha dəqiq desək, görünən odur ki, bir növ, Avropa Ukraynada sülhdən sanki qorxur. Əslində, Avropa üçün Ukraynada gələcək sülh sözünün əsl mənasında maliyyə itkisidir. Bəzi mənbələrə görə, onlar sözügedən münafişdən artıq 200 milyard avrodan çox gəlir əldə ediblər. Bu qənaətdə gəlmək üçün Rusiya liderinin fikirlərinə də diqqət etmək kifayət edir. "Sadəcə, orada bir az dəli və ya bir növ fırıldaqçı kimi görünən insanlar var. Onlar ya müdafiə sənayesinin və özəl şirkətlərin maraqlarına xidmət edirlər, ya da bu fonda öz daxili siyasi reytinglərini yüksəltməyə çalışırlar", deyərək Putinin vurğulaması heç də səbəbsiz ola bilməz. Hər halda, Rusiya kimi bir ölkə prezidenti əsassız söz danışmaz və bu da onu deməyə əsas verir ki, ən əsası maraqlar var.

Ən azından faktlara nəzər saldıqda görürük ki, həqiqətən də maraqlar var və bu maraqlar arasında ən çox diqqəti cəlb edən ilk növbədə maliyyə maraqlarıdır. İstərdik ki, dünya mediyasında öz əksini tapan faktları diqqətə çatdırıq. Məsələn, Leopard tankları istehsal edən Almaniyanın "Rheinmetall" konserninin mənfəəti 2022-ci ildən bəri 52% çoxalıb. Fransa pilotsuz təyyarə istehsalçısı "Thales"-in səhmləri 134% artıb. İngilislər də mənfəətlərini bu münafişə fonunda 55% artırblar. Təbii ki, Avropanın ən "qabaqda gedən" bir diplomatının belə bir tərz heç də hamının diqqətindən yayına bilməz və heç də hamı ona biganə qalmaz. Necə ki, qalmayanlar da tapılır. "Mən Kallasın danışdığını eşidəndə düşünürəm ki, müasir diplomatiya belə bir axmağın əlinə necə keçə bilər? Mən ciddi əqli gerilikdən danışmıram", deyərək "il Fatto Quotidiano"-nun baş redaktoru Marko Travaglio qeyd edib. Hər halda, İtaliyanın ən nüfuzlu qəzetinin baş redaktoru bu fikirləri "nəyə isə" istinad etmədən deməzdi. Çünki İtaliyalı Marko görür və başa düşür ki, avropalılar "sülh planı"-nın ilkin mətnini dəyişdirmək və ölçülü-biçilmiş diplomatik işi istəriyə ilə əvəz etmək üçün əllərindən gələni edirlər. Onu da görür və başa düşür ki, əllərindən gələni etməkdə də məqsədləri var və məqsədin ən yekəsi maliyyə maraqlarına hesablanıb. "Nəhayət, bu torpaq onsuz da yaxın bir neçə ay ərzində Rusiyanın əlinə keçə bilər. Yeni siz döyüşüb daha 50-60 min insan itirmək istəyirsiniz?", deyərək Trampın sual etməsi özü də təsdiq edir ki, avropalılar sülh deyil, öz maraqları, maliyyə maraqları daha çox düşündürür. Yəni, sülh planı ilə bağlı onları mövqeyi aydındır. Aydın olan odur ki, hər hansı substantiv danışıqlardan daha çox maraqlar nəzərə alınır. Avropanın sülh danışıqlarını pozmağa çalışması pul məsələsidir, maliyyə maraqları ilə bağlıdır...

İnam Hacıyev

# Rəşid Behbudov-110



cilərin ixtiyarına buraxılıb. Bu gün həmin silsilədən yalnız beş mahnı - "Qalalı", "Qalanın dibində", "Ağacda leykə", "Güloğlan" və "Yar bizi qonaq gələcək" mahnıları bizə gəlib çatmışdır. Müasir estrada janrının inkişafı məhz bu dövrdən başlayır. Xalq mahnıları ilə

## Mahnıları dünyanı dolaşan böyük sənətkar

**Azərbaycan vokal məktəbinin təkərsiz nümayəndələrindən olan zəngin çalarlı, bənzərsiz səsi ilə ürəkləri rıqqətə gətirən Rəşid Behbudov 1915-ci ildə Tiflisdə dünyaya göz açıb. Rəşid Behbudov uşaq yaşlarından məktəb xorunda oxuyub. Kasıb bir ailədə dünyaya gələn Rəşid Behbudov ailəsinə kömək üçün 12 yaşından işləməyə başlayıb.**

1933-cü ildə Dəmiryolu Texnikumuna daxil olur. Təhsil aldığı illərdə tələbə öz fəaliyyət orkestrində çalışır. Hərbi xidmət zamanı ordu ansamblında solistlik edir. Həmin illərdə Tiflisdə "Teo-az" adlı kiçik ansambl vardır. Cəbhədə konsertlər verir. Bakıda qastrol səfərində olanda burada qalmaq qərarına gəlir.

Çox keçmir ki, Rza Təhmasib istedadlı gənci "Arşın mal alan" filminə dəvət edir, 1945-ci ildə arşınmalçı rolunda çəkilir və bu film ona böyük şöhrət gətirir. Filmin ssenari müəllifi Sabit Rəhman "Azərbaycan kinematografiyasının tənənesi" məqaləsində aktyorun rolunu belə qiymətləndirib: "Əsgər rolunu Rəşid Behbudovun ilk roludur. Rəşid öz gözəl, lirik səslə estrada səhnəsində SSRİ-nin bir çox şəhərlərində sevilmiş, alqışlanmışdır. Əsgər onun ilk roluna baxmayaraq, Behbudovun bir kino aktyoru kimi böyük ümidlər verdiyini göstərir".

R.Behbudovun Azərbaycan milli kinematografiyasının inkişafında xidmətləri təkcə "Arşın mal alan" kinomediası ilə bitmir. O, həmçinin "Bəxtiyar" filmində, "1001-ci qastrol", "Doğma xalqımıza", "Toyda görüş", "Abşeron ritmləri" film-konsertlərində və bir çox sənədli filmlərdə, kinojurnalarda çəkilir. 1951-ci ildə Rəşid Behbudov Çinə qastrol səfərinə gedir. Bu ölkədə "Arşın mal alan" filmi "Örtüksüz məhəbbət" adı ilə nümayiş etdirilərək çox məşhurlaşmışdı. Rəşidi orada hamı tanıyır, məşhurluq onu addımbaşı izləyirdi.

## POPULYARLIĞIN YENİ DALĞASI

"Bəxtiyar" filmi isə bu populyarlığın yeni dalğası idi.

1945-ci ildən başlayaraq Rəşid yaradıcılığının yeni dövrü, yeni erası başlanır. Görkəmli bəstəkar Tofiq Quliyevlə Rəşid Behbudov misli görünməmiş bir tandem yaradaraq Azərbaycan musiqisinin yeni, daha parlaq səhifələrini yaradırlar. Bu dövrdə onların yaradıcılığında xalq mahnıları əsas yer tutur. Rəşid bir çox xalq mahnılarını tamamilə yeni səpgidə, o zaman dəbdə olan caz üslubunda ifa edir. Əlbəttə ki, Tofiq Quliyevin müşayiəti ilə. Rəşid Behbudovla Tofiq Quliyev Azərbaycan xalq mahnılarının ibarət bir neçə silsilə hazırlayıblar. 12 mahnı tamamilə yeni formada, yeni redaksiyada və yeni ifa tərzində dinləyi-

yanaşı, Rəşid Behbudov Tofiq Quliyevin özünün bəstələdiyi mahnıları da gözəl, böyük məharətlə ifa edirdi. "Züleyxa", "Gözəldir Vətənim", "Bakı", "Nəsrəddin və kölgəsi" və s. mahnılar o dövrdə nəinki Azərbaycanda, keçmiş SSRİ ərazisində də çox məşhur idi.

## ÜÇ AY ƏRZİNDƏ 85 KONSERT

1946-56-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının, 1953-60-cı illərdə fasilələrlə Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrının solisti, Azərbaycan Dövlət Konsert Ansamblının təşkilatçısı və rəhbəri olmuş R.Behbudov 1966-cı ildən musiqi və estrada sənətinin balet, pantomima kimi müxtəlif janrları üzvi surətdə birləşdirən Azərbaycan Dövlət Mahnı Teatrını yaratmış və onun bədii rəhbəri olmuşdur. Bu, SSRİ-də ilk belə teatr idi. Müğənni həmin ansambl ilə yanaşı o, 50-dən artıq xarici mahnını da həmin xalqın dilində ifa etmişdir. Ansambl bəzi ölkələrdə bir neçə dəfə, təkcə Hindistanda 6 dəfə qastrol səfərində olmuşdu. O, xarici ölkələrdə verdiyi konsertlərdə yerli xalqların dilində oxuyur, heyrət nidaları və alqışlarla qarşılanırdı. R.Behbudovun özünün çəkdiyi və filmə daxil edilmiş kinoxronikadan aydın olur ki, İran səfəri zamanı verdiyi konsertlərdən yığılan vəsaiti Tehrandə Gənclər Evinin konsert salonunun tikintisinə hədiyyə olunub. İran gənclər naziri çıxışında bildirir ki, 1962-ci ildə Tehrandə dəbdəbəli konsert kompleksi vaxtilə onun şərəfinə "Rəşidiyyə" adlandırılıb. Çilidə olarkən R.Behbudov bir çox şəhərlərdə konsertlər verir. Hətta partizanlar onu öz kollektivi ilə birgə dağlara aparırlar. Burada R.Behbudov və onun həmkarları 4200 metr hündürlükdə konsert verir, antraktlarda isə isti çay içmək əvəzinə oksigen yastığı ilə nəfəs alırdılar. Görkəmli Azərbaycan müğənnisi və itimai xadim, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, SSRİ xalq artisti, SSRİ və Azərbaycan Dövlət mükafatları laureatı, 2 "Lenin" ordeni, "Qırmızı Əmək Bayrağı", "Xalqlar Dostluğu" ordenləri ilə təltif olunmuşdur, bir sıra xarici ölkələrin mükafatlarına layiq görülmüşdür. O, özünün bütün istedadını, tükenməz qüvvəsini, böyük təcrübəsini və biliyini Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafına və tərəqqisinə vermiş, öz yaradıcılığı ilə vətəndaşlıq, xalqilik ideyalarına bərqərar etmişdir. 1989-cu il iyunun 9-da xalqımızın böyük sənətkarı gözələrini həyata əbədi yumur.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA



# Böyük Qayıdışın zəngin səhifəsi - Xocalı

*İşğaldan azad olunan digər ərazilərimiz kimi, Xocalıda da yeni dövr başlayıb. Bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərdə genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma işləri sürətlə davam edir, yol, su, elektrik, qaz və digər kommunal infrastruktur tam təmin olunur. Doğma yurda köç karvanı ilə qayıdanlar respublikanın müxtəlif yerlərində, əsasən yataqxanalarda, sanatoriya və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət olub.*

Qeyd edək ki, köç prosesi mərhələli şəkildə davam edir. Xocalının Badara kəndinə 6 ailə - 18 nəfər, Ballica kəndinə 9 ailə - 38 nəfər, Şuşakənd kəndinə isə 14 ailə - 51 nəfər köçürülür. Köçürülənlər respublikanın müxtəlif yerlərində, əsasən yataqxanalarda, sanatoriya və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdir. Köçürülmə prosesi Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı çərçivəsində əlaqədar dövlət qurumlarının birgə fəaliyyəti ilə həyata keçirilir.

Uzun illər ərzində həsrətlə gözlədikləri torpaqlarına qovuşmağın sevincini yaşayan keçmiş məcburi köçkünlər göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya təşəkkür ediblər.

Yeni realiaqlar yaradan Azərbaycan ərazi bütövlüyünü, suverenliyini təmin etmiş bir dövlət olaraq müstəqillik tarixində Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində Zəfər tarixini yazdı. Bu gün biz qalib xalq kimi yaşasaq da ötən illərdə yaşadığımız faciələr tariximizin səhifələrinə həkk olunub və o, tarixi dövr yaddaşımızda qovrur. Bu gün Azərbaycan Böyük Qayıdış strategiyasını uğurla həyata keçirir. Qeyd edək ki, hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı, bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, həmçinin ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yenidən fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, ümumilikdə, 50 mindən artıq insan yaşayır.

## QANLI CİNAYƏT

Bəşəriyyət tarixinin insanlıq əleyhinə yönəlmiş ən dəhşətli cinayətlərdən biri olan, Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdiyi etnik zəmində soyqırımı siyasətini sübut edən Xocalı soyqırımından 33 il ötür. Bu hadisə XX əsrin ən dəhşətli və qəddar faciələrindən biri hesab edilir. Xocalı soyqırımı tarixdən bizə məlum olan Babiyyar, Xatın,



## Xocalının Badara kəndinə 6, Ballica kəndinə 9, Şuşakənd kəndinə isə 14 ailə köçürüldü

Liditse, Srebrnitsa soyqırımı faciələri ilə eyni səviyyədə durur. Bu gün dünya ictimaiyyətinə Azərbaycan həqiqətləri geniş şəkildə çatdırılır. Dünya insanı Xocalıda baş verən olayları layiqli və düzgün qiymətləndirir. Xocalı soyqırımının tanınması Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirilmişdir. Xocalı həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması, beynəlxalq aləmdə yayılması, eləcə də, bu soyqırımına obyektiv qiymət verilməsi istiqamətində, davamlı olaraq, addımlar atılıb. Aparılan bu uğurlu siyasətin nəticəsidir ki, dünya ölkələrinin bir qismi tərəfindən Xocalı soyqırımını rəsmən tanıması barədə qərar qəbul edilib.

Xocalı soyqırımı isə heç vaxt xalqımızın yaddaşından silinməyəcək dəhşətli olaydır. 1992-ci ilin 26 fevral tarixində erməni təcavüzkarları Azərbaycanın Xocalı şəhərində bəşəriyyət tarixində ən qanlı faciələrlə bir sırada duran soyqırımı törətdilər. Xocalı soyqırımı ilə ermənilər Xocalının yer üzündən silinməsinə və məhv olmasına reallaşdırdılar. Xocalı bir gecənin içərisində yerlə-yeksan olundu. Xocalı soyqırımının nəticələri çox dəhşətli idi. Bu kütləvi qırğın nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca amansızlıqla qətlə yetirildi, 487 nəfər şikəst oldu, 1275 dinc sakin girov götürüldü, onlardan 150 nəfərin taleyi isə hələ də məlum deyil. Bu soyqırımı aktı nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini itirdi. Dövlət başçımızın bildirdiyi kimi, Xocalı soyqırımı dünyanın gözü qarşısında baş vermiş qanlı cinayətdir. Xocalı soyqırımını inkar etmək ədalətsizlik və vicdansızlıqdır: "Halbuki Ermənistan dövləti, o vaxt və bu gün onun arxasında duran eyni qüvvələr, eyni ölkələr əlindən gələni edirdilər ki, bu hadisə ört-bas-

dır edilsin, Ermənistan məsuliyyətə cəlb olunmasın, Ermənistana qarşı hər hansı bir sanksiya tətbiq edilməsin və onlar cəzasız qalsın."

Beynəlxalq hüquqa əsasən, genosid ən ağır cinayətlərdəndir. Genosidin hüquqi əsası bir sıra sənədlərdə öz əksini tapmışdır. BMT Baş Məclisinin 1946-cı il 11 dekabr tarixli qətnaməsində qeyd olunur ki, genosid insan qruplarının yaşamaq hüququnu pozmaqla insan məniyini təhqir edir, bəşəriyyəti insanlar tərəfindən yaradılan maddi və mənəvi dəyərlərdən məhrum edir. Xocalıda törədilən əməllər BMT-nin məqsəd və vəzifələrinə, ümumbəşəri dəyərlərə tamamilə ziddir. Ermənilərin azərbaycanlılara qarşı yürüdülmə soyqırımı siyasətinin tarixi əsrləri əhatə edir. Hadisələri ardıcılıqla izləsək, görürük ki, Azərbaycanın başına gətirilən olaylar tarixdə, demək olar ki, eyni sənari üzrə cərəyan edib.

## ƏZƏLİ TORPAQLARIN SAHIBI

İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələri nə əsasən, imzalanmış 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli Bəyanata uyğun olaraq Xocalı şəhəri Rusiya Sülhməramlı kontingentinin nəzarəti altında olub. 19 sentyabr 2023-cü ildə aparılan lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində azad olunmuşdur. Vətən müharibəsində qəhrəmanlıq göstərən Azərbaycan Ordusu bu dəfə də yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirərək, Ali Baş Komandanın onların qarşısında qoyduğu tapşırığı cəmi 24 saatda yerinə yetirdi. Nəticə olaraq separatçılar ağ bayraq qaldırdı və dövlətimiz qarşısına qoyduğu bütün hədəflərə çatdı. İndi bütövlükdə bölgədə sülh və inkişaf üçün gözəl şərait yaranıb. 30 ilə yaxın işğal altında olan və 44 günlük Vətən

müharibəsi zamanı azad olunan ərazilərimiz hər kəsə qürur yaşatdı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 15-də Xocalı şəhərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaltdı.

Azərbaycan tarixi ədaləti bərpa edib və günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında alıb. Artıq bu gün Xocalının qapısı üzümüzə açıqdır. Azərbaycan əzəli torpaqlarına sahibdir.

Bu illər ərzində bu torpaqlara qayıdacağımız günü gözləyirdik. Xocalının qisası alındı. İndi Xocalı yeni dövrünə qədəm qoyub. Otuz iki ildən sonra Xocalı qurbanlarının xatirəsini əbədləşdirmək üçün Prezidentimiz tərəfindən Xocalı Memorial Kompleksin təməli qoyulub. Xocalı - Əsgəran avtomobil yolunun üzərində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən yaradılacaq. Xocalı Soyqırımı Memorialı bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş dəhşətli qətlə haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycan xalqının milli yaddaşının qorunması və soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin əbədləşdirilməsində əhəmiyyətlidir.

Artıq Xocalıda "AzeRobot Education" robototexnika tədris mərkəzi, "Nakhishli" atelyesi, "Gilabi Ceramics" emalatxanası, "Sariban" peşə inkişaf mərkəzi fəaliyyət göstərir. Xocalı önəmli strateji mövqeyə malikdir. Burada beynəlxalq hava limanı, respublika əhəmiyyətli avtomobil yolu və dəmir yolu fəaliyyət göstərəcək. Bütün bunlar Xocalını nəqliyyat qovşağı və logistika mərkəzi kimi əhəmiyyətli edəcək. Bu da Ağdam, Xankəndi və Şuşa şəhərlərinin yaxınlığında yerləşən Xocalının regional mərkəz kimi davamlı surətdə inkişaf etməsinə təkan verəcək. Burada bütün sosial, inzibati xidmətlər, mədəni mühit yaradılacaq, ticarət, ictimai işə fəaliyyətləri üçün geniş imkanlar açılacaq. Əsasən 3-5 mərtəbəli yaşayış binaları, həyətəyari sahələrə malik fərdi evlər Xocalıya xüsusi gözəllik verəcək. Xocalının torpağı çox münbit, məhsuldar olduğundan şəhər daxilində kiçik aqropark yaradılması nəzərdə tutulub. Xocalı şəhərinin yenidən qurulması üzrə birinci mərhələ 167 hektar və 18 hektar olmaqla iki hissədən ibarətdir. Artıq Xocalı şəhərində orta təhsil müəssisəsi və uşaq bağçası da inşa olunub. Göründüyü kimi, Xocalı Böyük Qayıdış proqramının ən maraqlı, zəngin səhifəsi olacaq.

Azərbaycan bu gün quruculuq meydanında imza atdığı lahiyələri ilə sözünü deyir. İşğaldan azad olunan ərazilərdə böyük abadlıq-quruculuq işləri davam etdirilir. Bildiyimiz kimi, azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yaşıl enerji zonası elan edilmişdir. Bu və ya digər layihələr çox böyük perspektivə malikdir.

**Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI**



## TƏHSİL EKSPERTİ AÇIQLADI

"Yaxın qonşu ölkələrin təcrübəsində bu yanaşma artıq tətbiq olunur və məlum olduğu kimi, Gürcüstan hökuməti də ali təhsil pillələrinin müddətləri ilə bağlı yeni qərar qəbul edib. Azərbaycanda isə bu məsələnin gündəmə gəlməsi ilə əlaqədar Milli Məclisin Elm və Təhsil komitəsinin bir neçə üzvü müəyyən

## Ölkədə ali təhsil müddəti azalacaq?

fikirlər səsləndiriblər. Lakin bildiyim qədərli hələlik bir istiqamətdə konkret və yekun bir mövqe formalaşmayıb". Bu sözləri S A-ya açıqlamasında təhsil eksperti Məzahir Məmmədli deyib. Onun sözlərinə görə, əgər belə bir dəyişiklik reallaşarsa, "Elm və Təhsil haqqında" qanuna müvafiq əlavələr və dəyişikliklərin edilməsi zəruri olacaq:

"Milli Məclisə daxil olan ilkin müzakirələr zamanı cəmiyyətə, ictimaiyyətə və sosial şəbəkə üzərindən müəyyən açıqlamalar verilse də, təəssüf ki, hələ də rəsmi qərar ortada yoxdur. Hazırda Azərbaycanda bakalavr təhsilinin 3 il, magistr təhsilinin isə 1 il olması ilə bağlı təkliflər səsləndirilir. Hətta doktorantura pilləsinin müddətinin qısaldılması istiqamətin-

də də müəyyən müzakirələr mövcuddur. Lakin bu dəyişikliklərin "Təhsil haqqında" qanunda öz əksini tapıb-tapmayacağı hələlik sual altındadır. Əslində, ətraf ölkələrin mövcud təcrübəsindən yararlanmaq, eləcə



də müasir əmək bazarının real tələblərini nəzərə almaq baxımından bu modelin – yeni 3 illik bakalavr və 1 illik magistratura sisteminin tətbiqi məqsədəuyğun ola bilər. Çünki bu gün dünya sürətlə texnoloji cəhətdən inkişaf edir, informasiya resurslarına çıxış isə demək olar ki, hər kəs üçün elçatan vəziyyətdədir. İnternet üzərindən, elektron platformalar və digər rəqəmsal resurslar vasitəsilə tələbələr qısa zamanda dünyanın istənilən təhsil mənbəyinə çatı bilərlər. Bütün bunları nəzərə alaraq, bir çox ixtisaslar üzrə əlavə bir illik təhsil müddətinin saxlanması bəzən zəruri görünür. Ən çətin və xüsusi hazırlıq tələb edən sahələr – məsələn, tibb – istisna olmaqla, digər sahələr üzrə proqramların 3 illik bakalavr pilləsində mənimənilməsi kifayət qədər realdır. Bu, həm təhsil prosesinin optimallaşdırılmasına, həm də gənclərin daha tez əmək bazarına daxil olmasına şərait yarada bilər".

**Arzu Qurbanlı**



**Mövcud faktlar və ortada olan sənədlərlə təsdiq olunur ki, erməni toplumuna heç vaxtlə inanmaq olmaz. Çünki bu toplum son iki yüz il ərzində azərbaycanlılara qarşı hər cür vəhşiliklər, qətlamlar, deportasiya siyasəti həyata keçiriblər. İki yüz il ərzində ermənilər iki milyona yaxın azərbaycanlıyı qətlə yetiriblər, minlərlə şəhər və kəndi dağıdıblar. Təkcə 30 illik işğal dövründə Ermənistan 35 minə yaxın azərbaycanlıyı öldürmüş, bir milyondan çox insanı ev eşiyindən didərgin salmışdır.**

Düzdür, 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən müharibəsi ilə erməni terror maşınına tamamilə sıradan çıxarılıb, ulularımızın qisasını almağa nail olduq. Ancaq nəzərə alınmalıdır ki, erməni bircə və hiyləgər toplumdur. Onlar heç zaman sakitləşməyiblər, yeni qətlamlar, növbəti terror aktları həyata keçirmək üçün məqam gözləyirlər. Bu baxımdan Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi imzalanırsa da, ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdikləri vəhşiliklər, soyqırımı aktları unudulmamalıdır. Bəli, beynəlxalq istəklərə, regional tələblərə əsasən iki ölkə arasında kağız üzərində olsa belə saziş imzalanmalıdır. Ancaq "qurdla dostluq etsən də, çomağı yerə qoyma" el məsələsində deyil, kimi ermənilərlə məsafə saxlanılmalıdır. Onları yaxına buraxmaq, üz vermək, münasibət qurmaq növbəti faciələrə yol açar bilər. Fikir verin, 2023-cü il sentyabrın 19-da Qarabağda başlayan antiterror xarakterli əməliyyatlardan sonra bu ərazilərdə separatizmə son qoyuldu, terrorçular tamamilə məhv edildi, bəziləri isə həbs olunaraq istintaq orqanlarına təhvil verildi, hazırda onların Bakı Hərbi Məhkəməsində məhkəmələri keçirildi. Xankəndi və ətraf yaşayış məskənlərində Azərbaycan bayrağı qaldırıldıqdan sonra orada qalıb, yaşamaq istəyində olan ermənilər oldu. Azərbaycan dövləti böyüklük nümayiş etdirdi, onların istəklərinə müsbət

etmə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunub.

Karen Avanesyan barəsində ibtidai istintaq orqanının vəsatəti, ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında Xankəndi şəhər məhkəməsinin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib. Belə ki, K.Avanesyan ictimai təhlükəsizliyi pozmaq, əhali arasında vahimə yaratmaq məqsədilə, partlayışların törədilməsi, insanların öldürülməsi və digər ictimai təhlükəli nəticələrin baş verməsi ilə müşayiət olunan terrorçuluq əməli, habelə terrorçuluqla əlaqədar qəsdən adam öldürmə cinayətlərini törətmək məqsədilə Xankəndi şəhərinin ərazisində 2023-cü ilin sentyabr ayına kimi fəaliyyət göstərmiş qanunsuz silahlı birləşmələrdən qalmış odlu silah - "AKMS" markalı avtomat silahı, onun komplekt hissələrini, habelə çox sayda əl qumbaralarını əldə edib həmin şəhərin ərazisində gizlədərək uzun müddət saxlayıb, cinayətkar niyyətini həyata keçir-

runun tarixi təqribən 200 ildir. İlk dövrlərdə xırda qruplar şəkilində terror təşkilatları yaradıb terror aktları törətsələr də sonralar fəaliyyətlərini genişləndiriblər. Ermənilər 1885-ci ildə "Amerkan", 1887-ci ildə "Hnçak" və "Daşnaksütyun" terror təşkilatları yaratmışlar. Hər üç terror təşkilatının əsas hədəfləri Türkiyənin Anadolu bölgəsi ərazilərində "Böyük Ermənistan" dövləti yaratmaq olub.. Terror təşkilatının proqramının 4-cü bəndində göstərilir; "Qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq üçün təbliğat, təşviqat, terrorizm və dağıdıcı təşkilat yaradılması metodu seçilməlidir". «Erməni gizli azadlıq ordusu» (ASOA): 1975-ci ildə Beyrutda yaradılıb. Mənzil-qəra-

əleyhinə terrorçular hazırlayırlar.

«Orli qrupu»: 1981-ci ildə Fransada yaşayan erməni gəncləri tərəfindən yaradılıb. Təşkilat 1987-ci ilədək dünyanın müxtəlif hava limanlarında 10-dan artıq terror aktı həyata keçirib. «Erməni soyqırım ədalət komandosları»: 1972-ci ildə Vyanada «Daşnaksütyun» partiyasının qurultayı zamanı yaradılıb. «Erməni soyqırımı ədalət komandosları»nın məqsədi erməni əsilli gənc Livan vətəndaşlarını hərbi birləşmələrdə cəmləşdirmək, türklər və azərbaycanlılara qarşı qanlı terror aksiyaları təşkil etməkdir. «Erməni birliyi»: 1988-ci ildə Moskvada yaradılmışdır. «ASALA» ilə sıx əlaqələri var-



# Karen Avanesyanın cinayəti ermənilərin terrordan əl çəkmədiyini göstərir

*Sülh olsa da, ermənilərin törətdiyi vəhşilikləri unutmaq mümkün deyil*



yanaşdı. Bundan sonra Xankəndində qalan ermənilər üçün xəyallarında belə canlandıra bilmədikləri yüksək yaşayış quruldu. Buna görə təşəkkür etmək, minnətdarlıq ifadə etməkdənsə erməni xislətlərini ortaya qoydular. Bu ilin sentyabrın 14-də Xankəndi şəhərinin erməniəilli sakini, 1967-ci il təvəllüdlü Karen Avanesyan terror aktı həyata keçirməklə polis əməkdaşlarını qətlə yetirməyə cəhd etmişdir.

## Erməni faşizmi dəyişmir

Məlum olduğu kimi, artıq terrora cəhd edən erməni Karen Avanesyan həbs olunub və istintaq orqanlarına təhvil verilib. Erməniəilli Karen Avanesyan Xankəndi şəhəri ərazisində odlu silah və döyüş sursatlarından atəş açılmaqla partlayışla nəticələnən terrorçuluq edilməsi, habelə terrorçuluqla əlaqədar ikidən çox polis əməkdaşının qəsdən öldürülməsinə cəhd edilməsi və digər faktkar üzrə Baş Prokurorluğun istintaq idarəsində Karen Avanesyan Cinayət Məcəlləsinin 29,120.2.3, 29,120.2.4, 29,120.2.7, 29,120.2.11 (xidməti vəzifəsini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar ümumi təhlükəli üsulla iki və daha çox şəxsi terrorçuluqla əlaqədar qəsdən öldürməyə cəhd qəsdən adam öldürməyə cəhd), (qəsdən adam öldürməyə cəhd), 214.2.3 (odlu silahdan və silah qismində istifadə olunan predmetlərdən istifadə terrorçuluq törədildikdə), 228.1 (qanunsuz olaraq odlu silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatını əldə etmə, saxlama və daşıma) və 315-ci (hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı müqavimət göstərmə və zor tətbiq

mək üçün sentyabrın 14-də saat 07 radələrində yaşadığı sosial sığınacağı hər hansı bir səbəb bildirmədən tərk edib gizlətdiyi silah-sursatları götürərək atəşə hazır vəziyyətə gətirib, saat 09 radələrində yaşayış olmayan başqa bir evə girib mövqə tutmaqla polis əməkdaşlarının yaxınlaşmasını gözləyib, onun olduğu yeri müəyyənləşdirməyə çalışan polis əməkdaşlarının sayının çoxluğunu müşahidə etdikdən sonra qabaqcıdan planlaşdırdığı terrorçuluq və çoxsaylı hakimiyyət nümayəndələrini öldürmək üçün şəraitin yetişdiyi qənaətinə gələrək gizləndiyi yerdən avtomat silahdan ona yaxınlaşan polis əməkdaşlarına nizamırs çoxsaylı atəşlər açıb, ardınca isə əl qumbaralarını polis əməkdaşlarının olduqları yerə ataraq partladılıb. Nəticədə 3 polis əməkdaşı müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb, hadisə yerindən təciliyə edilərək zəruri tibbi yardımlar göstərildiyi üçün onların həyatını xilas etmək mümkün olub. Bundan başqa, qanunvericiliyin tələblərinə və dəfələrlə edilən xəbərdarlıqlara baxmayaraq, Karen Avanesyan hakimiyyət nümayəndələrinin qanuni tələblərinə tabe olmaqdan boyun qaçırdığı üçün polis əməkdaşları tərəfindən odlu silah tətbiq olunmaqla saxlanılıb, ardınca isə zəruri tibbi yardımlar göstərilməklə xəstəxanada müalicə edilib. Dekabrın 11-də Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim İlkin İbişovun sədrliyi ilə keçirilən ilk iclasda təqsirləndirilən Karen Avanesyanın anket məlumatları dəqiqləşdirilib. Karen Avanesyan qanuna uyğun olaraq tərcüməçi və vəkilə təmin olunub, ona hüquq və vəzifələri elan edilib.

## Erməni terrorunun tarixi 200 ildir

Xankəndi şəhərindəki erməni əsilli Karen Avanesyanın terrora cəhd etməsi bir daha təsdiqlədi ki, terror erməninin həyat mənbəyi və yaşayışdır. Erməni toplumu Azərbaycan ərazilərinə köçürülən gündən mövqelərini və fəaliyyətlərini dəyişməyiblər. Hər məqamda azərbaycanlıları öldürmək, torpaqlarını zəbt etmək uğrunda fəaliyyət göstəriblər. Elmi araşdırmalarla təsdiq olunur ki, erməni terro-

rgahı Dəməşqdə yerləşir. Fələstin bazalarında hazırlıq keçən mindən artıq döyüşçüsü vardır. Fəaliyyətinin ilk 6 ilində təşkilat dünyanın müxtəlif ölkəsində 19 türk diplomatının ölümünə səbəb olan terror aktları keçirib. Ermənistanın azadlığı uğrunda erməni gizli ordusu» (ASALA): 1975-ci ildə yaradılan təşkilatın qərarqahı Beyrutda, təlim-məşq bazaları isə Suriyada yerləşir. Təşkilatın məqsədi Şərqi Türkiyə, Şimali İran və Azərbaycanın Naxçıvan və Dağlıq Qarabağ əraziləri üzərində «Böyük Ermənistan» qurmaqdır. Bu təşkilat əsasən Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı terror aktları həyata keçirir. Təşkilat «Əbu Nidal», «Qara sentyabr» kimi terror qrupları ilə əməkdaşlıq etməsində əsas fiqurlardan biri ASALA-nın lideri Akop Akopyan olmuşdur. Afinada 1980-ci ildə qətlə yetirilmiş türk səfirinin ölümünə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürmüş A. Akopyan («Mücahid») 01. 08. 80-ci ildə «Nyu-York Tayms» qəzetinə verdiyi müsahibədə bildirmişdir: «Bizim düşmənimiz türk rejimi, NATO və bizlə əməkdaşlıq etməyən ermənilərdir». 28. 04. 1988-ci ildə A. Akopyan Afina şəhərində öldürülmüşdür. Livanda 1980-ci ilin aprelində ASALA birgə terror aksiyalarının keçirilməsinə dair PKK ilə razılığa gəlmiş və bu niyyətlərini rəsmiləşdirmişlər. Beyrut şəhərində 28. 08. 1993-cü ildə açıqlanan bəyanatında ASALA «pantürkist neft borusu» (Bakı-Tbilisi-Ceyhan) ilə bağlı layihənin həyata keçirilməsinə imkan verməyəcəyini bildirmişdir. «Geqaron»: 2001-ci ilin fevralında ASALA tərəfindən yaradılmışdır. Məqsəd-Cənubi Qafqaz və Orta Asiya ərazilərinə türk mənşəli siyasi lider, diplomat və biznesmenlərə qarşı terror aktlarının keçirilməsidir.

«Erməni azadlıq hərəkatı» (AOD): 1991-ci ildə Fransada yaradılıb. Terror fəaliyyətini ASALA ilə sıx əlaqədə həyata keçirir. «Erməni azadlıq cəbhəsi»: 1979-cu ildə yaradılan bu terror təşkilatı ASALA-nın tərkib hissəsi sayılır. Türkiyə və Azərbaycan

dır, keçmiş sovet məkanında terrorçuların fəaliyyəti üçün onları saxta sənədlərlə təmin edir. Qarabağa silah və muzzdların ötürülməsində iştirak edir.«Gənc ermənilər ittifaqı»: Diplomatların oğurlanması ilə məşğul olan bu təşkilat 1990-cı ildə Fransada yaradılıb. «9 iyun qrupu»: Həbsdə olan erməni terrorçularının azad olunmasına çalışan bu təşkilat 1991-ci ildə İsveçdə yaradılıb.«İsveçrə qrupu»: Avropanın bir çox ölkəsində fəaliyyət göstərən bu təşkilat Fransa, İtaliya və Yunanıstanda keçirilmiş 4 terror aktının məsuliyyətini öz üzərinə götürmüşdür. «Demokratik cəbhə»: ABŞ, Kanada və Qərbi Avropada fəaliyyət göstərir. Başlıca məqsədi- türk dövlətinin parçalanmasıdır. «İntiharçılar eskadronu»: 1981-ci ildə Parisdə yaradılmışdır. Həmin ildə bu təşkilat Türkiyənin Fransadakı baş konsulluğunu zəbt edilməsində iştirak etmiş, nəticədə qrupun 4 nümayəndəsi, həmçinin keçmiş rəhbəri Yan Kaşkayan həbs edilmişdir. «Apostol»: 2001-ci il aprel ayının 29-da əsasən Ermənistan, Suriya və Livan vətəndaşlarından ibarət olan Ermənistan Müdafiə Birliyi tərəfindən yaradılmışdır. Məqsəd-Türkiyə və Azərbaycan ərazilərində terror aktların keçirilməsidir.

Ermənilər Azərbaycan ərazisində yüzlərlə terror aktları həyat keçiriblər. Azərbaycanlılar kütləvi şəkildə öldürülüb, yaşayış məskənləri dağıdılıb, min illik tarixi olan qədim memarlıq nümunələri, abidələr məhv edilib. Bu baxımdan onları vandallar adlandırmaq yerinə düşərdi. Həm də onlara heç bir zaman inanmaq və yuxarıda qeyd etdiyim kimi yaxına buraxıb, hansısa məsələ ilə bağlı əməkdaşlıq etmək olmaz. Unutmamalıyıq ki, eğer ermənilərə inansaq və onlarla azacıq əməkdaşlıq etsək, sonradan bu insanların həyatlarının itirilməsi, növbəti faciələrin yaşanmasına gətirib çıxara bilər. Ona görə də, ayıq-sayıqlığı əldə verməməli, daim diqqətli və ehtiyatı olmalıyıq.

İLHAM ƏLİYEV





**Son dövrlərdə cəmiyyətimizdə bəzi qüvvələr tərəfindən milli-mənəvi dəyərlərə qarşı hücumlar artıb. Öz əxlaqını, vicdanını, namusunu, dəyərlərini qoruyan insanlara Söylü demiş belə birtəhər baxırlar. Bu proses hansı xarici qüvvə və kim tərəfindən idarə edilir, Şərif demişkən, “subutalni, dokumentalni” sizə deyə bilmərəm, amma necə və niyə edir bu haqda bəzi mülahizələrim var.**



Avropa, Qərb dəyərləri adı altında bəzi beynəlxalq və yerli mərkəzlər tərəfindən bizə sürətlə və ardıcıl sıranan dəyərlərin mənəvi tərəfləri faciədir. Bu mənəvi deqradasiyanın Qərb cəmiyyətlərini hansı sosial-mənəvi nəticələrə gətirib çıxardığı haqda çoxsaylı faktlarla bağlı ele Qərb tədqiqatçıların ciddi əsərləri var.

Bəli, etiraf etməliyik ki, qloballaşma prosesində birtərəfli integrasiya ciddi problemlərə yol açır. Bəzi dairələr bəzi Qərb ölkələrinin iqtisadi və texniki inkişafını əsas götürüb bizim də onların mənəvi dəyərlərini qəbul etməyimizə çağırırlar. Bunu çox vaxt maddi, texnoloji inkişafı bağlayıb deyirlər ki, görürsünüz mü, Qərb ölkələri mənə-

adı altında cəmiyyətimizə sıranan dəyərlərdir. Məsələn, qadın hüquqları, uşaq hüquqları, cinsi azlıqların hüquqları və s. Mən başa düşmürəm, bizim cəmiyyətdə qadınlar, uşaqlar, xəstələr kimlər tərəfindən əzilir? Psixi xəstələr tərəfindən edilən tək-tük kriminal hərəkətləri nəzərə almasaq, xeyr!

Kişilərin həmişə qadınlara diqqətlə, qayğıyla, fədakarlıqla yanaşdığını görmüşük. Azərbaycan qadını həm evinin, ailəsinin xanımı olub, həm də cəmiyyətə xeyirli ictimai fəaliyyət göstərən. Qadın azadlığının budur, indi kommersiya TV-lərində, internetdə, seriallarda təbliğ olunanlar deyil. Məncə, bir xanımın elmi ixtiralar etməsi üçün onun ictimai yerlərdə yarıqlıpaq gəzməsi

deyn bəzən tərbiyəsi pozulmasın deyə uşağına qulaqburması verir. Əks halda, həmin uşağın axırı hip-piye, emoya, ən yaxşı halda cina-yətkara və ya narkomana çevrilir. Uşağını qorumaq, onun pozulduğunu gördükdə cəzalandırmaq valideynin borcu və haqqıdır.

Məgər dövlət cinayət törədən vətəndaşı cəzalandırmı? Məgər bəzi qayda və qanunlar, tələblər havayı yerəmi qoyulub? Niyə valideynin öz uşağını danlamağa, qulaqburması verməyə haqqı çatmamalıdır? Bəlkə 15 yaşlı qızıqgaz gecə saat 3-də pritondan atasına zəng eləyib desin ki mənəm bəzi vacib işlərim var, özüm kefim istəyəndə evə gələcəm? Xeyr, bağışlayacaqsınız, bunlar hüquq deyil, anarxiyadır, mənəvi deqradasiyanın kulminasiyasıdır. Kəsəsi, bu arqumentə də bir quş.

İndi isə keçək yad dəyərlərin təbliğatçılarının ən yaralı yerlərindən birinə- cinsi azlıqların hüquqları məsələsinə. Bizim cəmiyyətdə cinsi azlıq nümayəndəsi şallaqlanmış, ya da küçədə döyülür mü?



## Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

**Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.**

texnoloji cəhətdən fərqlər çox olardı.

Mənə şəxsən aydın deyil, inkişaf etmək üçün mənəvi dəyərləri başqa sivilizasiyadan mı qəbul etməliyik, özümüzünkü yaramırmı? Milli-mənəvi dəyərlərimiz elmi-texniki inkişafımıza heç bir problem yaratmır.

1-ci və 2-ci Qarabağ müharibə-

si üzərində yox.

Azərbaycan öz qədim, möhtəşəm milli-mənəvi dəyərləri üzərində öz inkişafını davam etdirir. Prezident İlham Əliyev çıxışlarında özünün və dövlətin bu məsələdəki qəti və konkret mövqeyini dəfələrlə aydın şəkildə ortaya qoyub. Bəzi sitatları əlavə edirik.

“Biz milli-mədəni dəyərlərimizi

## Qloballaşma dövründə milli mənəvi dəyərlərimizi necə qorumalı?

Xeyr! Sadəcə, onlar cəmiyyətə nümunə göstərilib başa çıxarılmır. Onlara vəziyyətdən asılı olaraq ya xəstə kimi, ya da əxlaqi cəhətdən pozğun adam kimi baxırlar. Ən əsası onlar digər vətəndaşların istifadə etdiyi bütün sosial və sair hüquqlardan yararlanırlar. Bəlkə onlara, eyni işə görə normal adam-

sində canını vətən və xalq uğrunda qurban verən gənclərimiz hansı tərbiyəni almışdılar? Əlbəttə ki, milli-mənəvi dəyərlərlə tərbiyə olunmuşdular. Onların arasında qulağı sırgalı, başı kəkili, qalqotkla şalvarlı, güllü köynəkli, “azad seks” tələb edən, qərb dəyərlərinə integrasiya etmiş gənclərə heç rast gəlmədik. Geyim, düşüncə azaddır deyib keç-

gələcək nəsillər üçün qorunmalıyıq ki, Azərbaycanın davamlı, uzunmüddətli inkişafı təmin edilsin. Biz öz köklərimizə həmişə bağlı olmalıyıq və gənc nəsil də bu ruhda tərbiyə almalıdır. Çünki bu gün qloballaşma prosesi gedir. Bəzi ölkələr qloballaşma adı altında öz təsir dairələrini genişləndirmək, xalqları bir növ öz milli köklərindən ayırmaq, qoparmaq, o tarixi bağları qırmaq istəyirlər. Budur bunun təməlinə dayanan əsas məqsəd.

Əlbəttə ki, indi qloballaşma deyəndə bəziləri bunu integrasiya, dünyanın yeni inkişaf modeli kimi qələmə verirlər. Ola bilər, müsbət məqamlar da var, onları mən inkar etmək istəmirəm. Ancaq, eyni zamanda, açıq-aydın görünür, bu siyasətlə böyük dairəyə hakim olmaq, təsir imkanlarını genişləndirmək istəyirlər ki, xalqlar öz köklərindən ayrılınsınlar, öz əcdadlarını, tarixlərini unutsunlar, sadəcə amorf, kosmopolit bir kütləyə çevrilsinlər ki, onları istənilən istiqamətə göndərmək mümkün olsun. Ona görə milli ruhda tərbiyə almaq hər bir gəncin borcudur. Bu gün Azərbaycan müasir, inkişaf edən ancaq öz köklərinə sıx bağlı olan dövlət və cəmiyyətdir. Həmişə də belə olmalıdır. Nə qədər ki, bizim hökumət iqtidardadır, bu, belə olacaqdır. Ölkəmizin müstəqil həyatı üçün bu, əsas şərtidir...

...Bəzi hallarda belə sözlər işlədilir ki, biz Avropaya integrasiya etməliyik. Mən artıq dəfələrlə demişəm, biz heç yere integrasiya etməməliyik... biz haraya integrasiya etməliyik? “Stop İslam!” deyənlərə? Haraya integrasiya etməliyik, qadınla kişi arasında fərq görməyənə? Mən artıq daha dərinə getmək istəmirəm. Biz qətiyyənlə oraya integrasiya etməyəcəyik...”

Hesab edirəm ki, dövlətimizin rəsmi mənəvi-ideoloji kursu haqda əlavə şərhə ehtiyac yoxdur. İndi qalır bu siyasətə qarşı aparılan təbliğatın qarşısını almaq. Bununla isə aidiyyəti dövlət orqanları məşğul olur. Biz isə cəmiyyət olaraq öz milli mənəvi dəyərlərimizi qorumalı və yaşatmalıyıq.

**Elçin Bayramlı**



lardan az maaş verilir, bəlkə onlar əmlak, sosial təminat, əmək hüququ məsələlərində ayrı-seçkiliyə məruz qalırlar? Xeyr.

Yaxşı, bəs onda nə deyib bizim ailə institutumuzu dağıtmaq, cəmiyyət əxlaqını dəyişmək istəyirlər? Çətin sualdır. Bunu bir zəhmət bu işlə ciddi məşğul olan beynəlxalq və yerli təşkilatların rəhbərlərindən soruşun. Mən imkan düşdükcə soruşuram ki, boğazları qurusun...

Dəyərlər dəyişib, dəyişir, dəyişəcək. Amma bu dəyişmə mütləq mənfi istiqamətdəmi olmalıdır? Müsbətə doğru dəyişmək olarmı? Məgər mənəvi keyfiyyətlər maddi nemətlərdən istifadə, elmi-texniki inkişaf üçün problem yaradır? Yuxarıdakı nümunələrdə gördüyümüz kimi, yaratmır!

Deməli, inkişaf üçün milli-mənəvi dəyərləri itirməyə, onu yad dəyərlərlə əvəzləməyə ehtiyac yoxdur. Hər mədəniyyətin özünün psixoloji-ruhi-mənəvi dəyərlər sistemi var. Texnoloji inkişafın bura heç bir dəxli yoxdur. Olsaydı, konservativ Yaponiya və Çin ilə rəşional Amerika və Avropa arasında elmi-



vi dəyərləri kənara qoyublar deyə necə inkişaf edəblər.

Lakin bir ağıllı çıxıb onlara Yaponiyanı, Çini nümunə göstərəndə boğazları quruyur. İndi necə izah etsinlər ki, yaponların, çinlilərin təmsalında bir şərq xalqı öz dəyərlərini, mədəniyyətini, dinini, ənənələrini, əxlaqını qoruyaraq da dünyanın ən inkişaf etmiş xalqına çevrilə bilər. Tərslikdən də, Çin və Yaponiya Qərbdə yox, Şərqdə yerləşirlər. Qısası, o arqumentə, necə dəyərlər bir quş.

İkinci arqument insan hüquqları

və ya müxtəlif kişilərlə qeyri-qanuni münasibətlərdə olması tələb olunmur.

Bizim ailə institutumuzda və cəmiyyətimizdə qadının, qızın öz layiqli yeri var. Amerikalı və avropalıya azərbaycanlı kişinin öz anası, xanımı, bacısı, qızı uğrunda düşünmədən canını qurban verməsi bəlkə qərribə gələr, amma bizdə bu, müzakirəsi belə mümkün olmayan avtomatik reaksiya hesab olunur.

Bizdə uşaqlar döyülüb öldürülür mü? Xeyr! Sadəcə vali-



## “Azərbaycan kişiləri məzuniyyətdən istifadə etməkdə tərəddüd edir”



“Azərbaycanda atalıq məzuniyyəti mövcud olsa da, praktikada kişilərin böyük əksəriyyəti bu hüquqdan istifadə etmir. Bunun əsas səbəbi isə mövcud qanunvericilikdə atalıq məzuniyyətinin ödənişsiz olmasıdır. Hazırda bu məzuniyyətin müddəti 14 gün olaraq müəyyən edilib”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında sosial və mədəni məsələlər üzrə ekspert Ramal Əliyev deyib.

Ekspert sözlərinə belə davam edib: “Lakin ödənişsiz olması həm ailə büdcəsinə təsir, həm də işçi üçün iqtisadi itki riskləri yaratdığı üçün real istifadəsi son dərəcə aşağı səviyyədədir. Son dövrlər təklif olunan dəyişikliklər bu baxımdan həm sosial, həm psixoloji, həm də institusional səviyyədə çox vacib və zamanın tələbinə uyğun bir addım kimi qiymətləndirilməlidir. Atalıq məzuniyyətinin genişləndirilməsi və ya ödənişli əsaslara keçirilməsi ailə institutunun möhkəmləndirilməsi, valideyn məsuliyyətinin daha ədalətli bölüşdürülməsi və ailədaxili harmoniyanın gücləndirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Burada mühüm bir sual ortaya çıxır: Azərbaycanda kişilər bu məzuniyyətə real olaraq çıxacaqmı? Təcrübə və sosial-mədəni realiaqlar göstərir ki, hazırda kişilərin böyük qismi bu addımı atmağa tərəddüd edəcək. Bunun isə bir neçə səbəbi var: Dünya təcrübəsi də göstərir ki, atalıq məzuniyyəti bir çox ölkələrdə ilk illərdə çətin qəbul olunub. Məsələn, Türkiyədə təbiiqin ilk dövrlərində kişilərin cəmi 10–15 faizi bu məzuniyyətdən yararlanırdı. Skandinaviya ölkələrində isə qanunlar sərtləşdirildikdən, məzuniyyətin bir hissəsi yalnız ataya məxsus edildikdən sonra istifadə səviyyəsi 80

faiz-ə yüksəlib. Bu da göstərir ki, düzgün hüquqi baza və sosial təşviq mexanizmləri olduqda, kişi valideynlərin ailədaxili rolu nəzərəcarpacaq dərəcədə geniş-



### MÜNASİBƏT

lənir.

Evdə övladın böyüdülməsi həm ananın, həm də atanın birgə məsuliyyətidir. Lakin bu o demək deyil ki, ailə daxilində kişi və qadının bütün hüquq və vəzifələri tamamilə eynidir. Sadəcə olaraq, müasir ailə modelində hər iki valideynin tərbiyəvi, emosional və sosial funksiyaları paralel şəkildə önə çıxır. Atanın qısa müddət də olsa evdə olması ailənin ümumi tərbiyəvi funksiyasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Düşünürəm ki, zaman keçdikcə bu imtiyazdan daha çox istifadə ediləcəkdir”.

Günel Fərzəliyeva

## Ərəblər Məhəmməd Salaha həftəyə 2,5 milyon funt sterlinq təklif edir!

“Liverpool”un futbolçusu Məhəmməd Salah qışda komandanı tərk edə bilər. QOL.az “Indykaila”ya istinadən xəbər verir ki, Səudiyyə Ərəbistanının adı açıqlanmayan bir klubu misirli hücumçuya sərəvət təklif edib. Salah yeni klubunda həftədə 2.5, illik isə 120 milyon funt sterlinq qazana bilər. Britaniya mətbuatı isə baş məşqçi Arne Slaatla yola getməyən futbolçunun qış fasiləsində komandanı tərk etmək ehtimalının çox olduğunu yazıb.

Qeyd edək ki, 33 yaşlı futbolçu 2017-ci ilin yayından “qırmızılar”da oynayır. O, bu mövsüm 19 oyunda iştirak edib, 5 qol vurub və 3 məhsuldar ötürmə edib.



## “SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ  
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR  
AŞAĞIDAKI YAYIM  
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ  
SAXLAYA BİLƏRLƏR



1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Mətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744
7. Bakmətbuat MMC 0502644010

1 nüsxə 1 aylığı 8 AZN

6 aylıq 48 AZN

1 illik 96 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN  
XİDMƏTİNDƏYİK  
Müraciət, şikayət, yazı,  
təbrik və başsağlıqlarınızı  
dərc etməyə hazırıq!

## Bu şəxslərə maaşının 6 misli qədər birdəfəlik PUL VERİLƏCƏK

Yaş həddinə görə dövlət qulluğuna xitam verilənlərə birdəfəlik haqq ödəniləcək. Bu, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu və Mədəniyyət komitələrinin 5 dekabr tarixli birgə iclasında müzakirə-yə çıxarılmış “Dövlət qulluğu haqqında” qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.



“Sosial sığorta haqqında” haqqında qanuna da müvafiq dəyişikliklər təklif olunub.

### Baş redaktor: Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:  
Bakı şəhəri,  
Üzeyir Hacıbəyli  
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492  
<http://www.ses-news.az>  
<http://www.sesqazeti.az>  
E-mail: [ses@sia.az](mailto:ses@sia.az)

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ  
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.  
QƏZET 1991-Cİ İL  
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR  
Tel: 598-33-90  
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi  
ilə müəllifin mövqeyi  
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və  
bazar ertəsindən  
başqa hər gün  
nəşr olunur

Tiraj: 3000